

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТИВНА РЕАЛЬНІСТЬ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Домбровська Л.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, управління та адміністрування
Миколаївського інституту розвитку людини Університету «Україна»
м. Миколаїв, Україна*

Глобалізаційні процеси сучасного світу є надзвичайно динамічними, що вимагає інтенсифікації трансформацій, покликаних адаптувати суспільство до мінливих умов в усіх сферах життя.

Важливим чинником появи та розвитку у суспільстві інноваційно налаштованого свідомого сприйняття процесів поширення інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет, глобалізації і конвергенції є оновлення підходів до підготовки високоосвічених, висококваліфікованих фахівців, які володіють значним людським капіталом. Запити на формування та відтворенні людського капіталу відповідного рівня належить вищій освіті, оскільки саме у закладах даної сфери економіки країни відбувається формування знань, навиків, досвіду, таланту, здоров'я, які в подальшому людина використовує в процесі своєї професійної діяльності як висококваліфікований та конкурентоздатний фахівець.

Заклади вищої освіти, як і будь-які інші суб'єкти господарювання, тяжіючи до сталого функціонування та розвитку, мають постійно оновлювати підходи до здійснення своєї діяльності, реагуючи на сучасні запити споживачів освітніх послуг, як провідників послідовного покращення всіх бізнес-процесів економіки та пов'язаних з нею соціальних сфер. Тобто заклади вищої освіти стикаються з необхідністю перебудови освітнього процесу на рейки сучасного тренду, а саме цифровізації (англ. digitalization), як найважливішого фактору економічного зростання будь-якої країни, заснованого на збільшенні швидкості взаємного обміну, доступності й захищеності інформації.

Під цифровізацією вищої освіти слід розуміти розробку баз даних із режимом загального доступу, які містять оцифровані навчально-методичні матеріали, а також організацію освітнього процесу в глобальній інформаційній мережі, застосування сучасних мобільних, хмарних та інтелектуальних технологій, широке використання масових відкритих освітніх курсів і ресурсів [1]. Також зустрічається розуміння

цифровізації освіти у якості процесу використання цифрового контенту в навчанні та вихованні з метою оптимізації освітньої діяльності або як модернізація змісту та цілей освіти з метою формування цифрових компетенцій [2].

Стає очевидним, що цифровізація освіти докорінно трансформує не лише суто освітній процес, а й ролі всіх його учасників, оскільки відповідні процеси безпосередньо пов'язані з формуванням компонентів цифрової компетентності викладачів та здобувачів освіти. Зокрема йдеться про такі ключові цифрові компетентності, як:

- 1) інформаційна та медіа компетентність;
- 2) технічна компетентність;
- 3) комунікаційна компетентність;
- 4) споживча компетентність.

Окрім набуття цифрових компетентностей, як безперечної переваги цифровізації вищої освіти, існує і низка інших (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги цифровізації вищої освіти

Перевага	Характеристика
Підвищення активності здобувачів	залучення всіх студентів, навіть найбільш сором'язливих та пасивних, до он-лайн роботи через цифрові інструменти, що сприяє посиленню концентрації уваги та підвищенню засвоюваності навчального матеріалу
Невичерпність ресурсів	технологічні ресурси та доступ до Інтернету стають безмежними, що уможлиблює доступ до значної кількості цифрових джерел
Персоналізоване навчання	адаптація темпів навчання до здібностей кожного здобувача освіти; спрощення та пришвидшення розробки викладачем навчальних матеріалів та індивідуальних завдань
Автоматизовані завдання	економія часу викладача, витрачаного на моніторинг, статистичний аналіз та звітність

Отже, цифровізація вищої освіти дозволяє ширше надавати послуги, реагуючи на сучасні запити споживачів (здобувачів), більш якісно забезпечувати зв'язок між здобувачами, розповсюджувати та використовувати технології для викладання та навчання.

Водночас, попри те, що цифровізація навчання дає позитивні результати, уможливаючи комбінацію теоретичного навчання та практичної роботи, як відомо, стрімкість інноваційних процесів, і вища освіта не є виключенням, наражається на ймовірність виникнення певних недоліків, найбільш передбачуваними з яких є наступні:

– використання технологій може відволікати. Здобувачі захоплюються сучасними цифровими інструментами, але вибір правильної технології відкриває важливі можливості для викладача. Викладач є організатором он-лайн зустрічі, тому, саме він вибирає зміст, до якого звертаються здобувачі;

– технологія може розірвати соціальні взаємодії. Цифрові інструменти часто сприймаються як пристрої, які можуть ізолювати та відсікати традиційні взаємодії життя в суспільстві. В освіті технології є інструментом, а не самоціллю. Викладач повинен створити умови, щоб робота, яка виконується, була джерелом соціальної взаємодії: робота в групах, усні виступи тощо;

– здобувачі не мають рівного доступу до технологічних ресурсів. Різний рівень платоспроможності унеможливує однаковий доступ до новітнього комп'ютерного обладнання усіх здобувачів освіти, проте саме через ці нерівності система освіти повинна запровадити спеціальні та доступні інструменти для кожного здобувача;

– Інтернет-ресурси можуть бути ненадійними або навіть небезпечними. Для здобувачів Інтернет може становити реальну небезпеку. Мовиться не лише про помилкову або приблизну інформацію. Тому робота викладача має полягати у здійсненні супроводу здобувача в його дослідженні, що дозволить йому посилити розуміння Інтернет-пошуку.

Більшість із наведених узагальнених недоліків активізації впровадження процесів цифровізації у вищій освіті виправдані та такі, яких можна уникнути, зробивши правильний вибір методів і засобів.

Отже, цифровізацію безперечно слід вважати одним із ключових напрямків подальшого інноваційного розвитку як сфери вищої освіти, так і окремих її суб'єктів (закладів вищої освіти), покликаний забезпечувати підвищення забезпечення якості та доступності освіти, посилення індивідуалізації та диференціації навчання, розвитку та поглиблення цифрової компетентності особистості. З огляду на зазначене вже в теперішніх умовах на шляху подальшого вирішення завдань цифровізації закладів вищої освіти необхідно: підвищення кваліфікації викладачів вітчизняних закладів вищої освіти в площині застосування цифрових технологій у навчальному процесі; забезпечення розробки для здобувачів освіти елективних курсів, спрямованих на освоєння та набуття практичних навиків застосування цифрових технологій у різних сферах; активне використання мобільних технологій та додатків у роботі зі здобувачами освіти.

Список використаних джерел:

1. Сафонов Ю., Усик В., Баженков І. Цифрові трансформації освітньої політики. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. № 8(2). С. 127–136. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-2-127-136>
2. Черновол Є.О., Чепелюк А.В., Куртяк Ф.Ф. Щодо цифровізації освітнього процесу у закладах вищої освіти України: нові можливості та перспективи. *Академічні візії*. 2023. Випуск 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/132/121>